

Underrättsorganisationen i Stockholms län - förslag till förändringar

---

Innehåll

1	Bakgrund	4
1.1	Utredningsdirektiven.....	4
1.2	Reformen 2007	5
1.3	Målutvecklingen 2002-2013	7
1.4	Befolkningsutvecklingen 2002-2013	8
2	Nuvarande situation	9
2.1	Översikt av nuvarande situation	9
2.2	Arbete och resultat	9
2.3	Lokaler	9
3	Reformbehovet.....	11
3.1	Problem med alltför små respektive alltför stora domstolar	11
3.2	Lokaler	11
3.3	Befolkningsutvecklingen.....	12
3.4	Andra faktorer som kan påverka målutvecklingen och den framtida domstolsorganisationen	12
4	Underlag för beräkningar.....	15
4.1	Målkategorier.....	15
4.2	Normtal.....	15
4.3	Målundersökningen	15
4.4	SCB:s befolkningsprognos	16
5	Tänkbar utveckling	16
5.1	Länet.....	16
5.2	Domstolarna	17
6	Förslag	20
6.1	Utgångspunkter	20
6.2	Forumregler och geografi	21
6.3	Beräkningar	21
6.4	Ny domkretsindelning.....	22
6.5	Finns det behov av en ny tingsrätt?	29
6.6	Samlokalisering av Hyres- och arrendenämnden.....	30
6.7	Lokaler	30
7	Vissa konsekvenser	31
7.1	Kommunikationer.....	31
7.2	Personal	31
7.3	Tidsplan	31
8	Förvaltningsrätten i Stockholm	32
8.1	Nuvarande situation.....	32
8.2	Befolknings- och målutveckling	32
8.3	Är domstolen alltför stor?	34
8.4	Överväganden och förslag.....	34
9	Andra synpunkter	35
9.1	Öppen och flexibel forumregel.....	35
9.2	Regionala samarbetet.....	35
9.3	Särskild familjedomstol	35
9.4	Goda möjligheter för framtiden	35

Bilagor

- Bilaga 1 Diagram till avsnitt 1
- Bilaga 2 Domstolsverkets PM om Förvaltningsrätten i Stockholm

1 Bakgrund

1.1 Utredningsdirektiven

I utredningsdirektiven konstateras att efter den senaste förändringen av den yttre tingsrättsorganisationen i Stockholms län 2007, har det totala antalet inkommande mål och ärenden i länet ökat med omkring 15 procent. Skillnaden i antal mål och ärenden som kommer in vid de två största tingsrätterna jämfört med de två minsta är avsevärd. Det totala antalet inkomna mål och ärenden 2012 var vid de två minsta tingsrätterna, Norrtälje och Södertälje, 1 500 respektive 3 100, medan antalet vid de två största tingsrätterna, Stockholms och Södertörns, uppgick till 19 100 respektive 17 700. Både den nuvarande och den förväntade befolkningstillväxten i Stockholms län är så stark att en fortsatt utveckling mot allt fler inkomna mål och ärenden till tingsrätterna kan bedömas som högst sannolik. Det finns också förslag som bereds inom Regeringskansliet som innebär att det kan tillkomma nya uppgifter för tingsrätterna.

Förvaltningsrätten i Stockholm inklusive migrationsdomstolen är landets största domstol med ca 500 medarbetare. Det totala antalet inkomna mål uppgick 2012 till omkring 37 000. Under hösten 2013 blev det, i samband med inrättandet av en fjärde migrationsdomstol vid Förvaltningsrätten i Luleå, en viss minskning av migrationsverksamheten. Förvaltningsrätten i Stockholm är dock även efter denna reform landets största domstol.

I utredningsdirektiven poängteras att domstolsorganisationen måste i så stor utsträckning som möjligt vara långsiktigt hållbar. Det bör eftersträvas att organisationen varken innehåller alltför små och därmed sårbara domstolar eller alltför stora domstolar. Det senare eftersom starka skäl talar för att det finns en gräns för när en domstol blir så stor att verksamheten tappar i effektivitet.

En faktor som inte direkt ska påverka domstolsorganisationen men som Sveriges Domstolar måste förhålla sig till och som därför bör framhållas är lokalförsörjningen. Eftersom verksamheten i domstol kräver betydande investeringar i domstolsbyggnader måste noga övervägas om den organisationsstruktur som skapas är långsiktigt hållbar.

I utredningsuppdraget ligger att belysa och analysera de problemställningar organisationen har idag och långsiktigt kan förväntas stå inför. Utredaren ska lämna förslag till förändringar av domkretsindelningen som positivt ska påverka förutsättningarna för underrätterna i länet att uppnå målen med verksamheten - hög kvalitet och effektivitet. Utredaren ska även undersöka förutsättningarna för att etablera ytterligare någon tingsrätt samt ytterligare någon förvaltningsrätt i länet och, om det bedöms vara aktuellt, lämna förslag till sådana etableringar. Målet med utredningen är att förslag ska lämnas som syftar till en långsiktigt hållbar yttre underrättsorganisation i Stockholms län. Utredaren är oförhindrad att ta upp även andra frågor som har samband med de frågeställningar som ska utredas.

I uppdraget ingår inte att utreda och föreslå förändringar som innefattar sammanläggning eller avveckling av tingsrätter i länet.

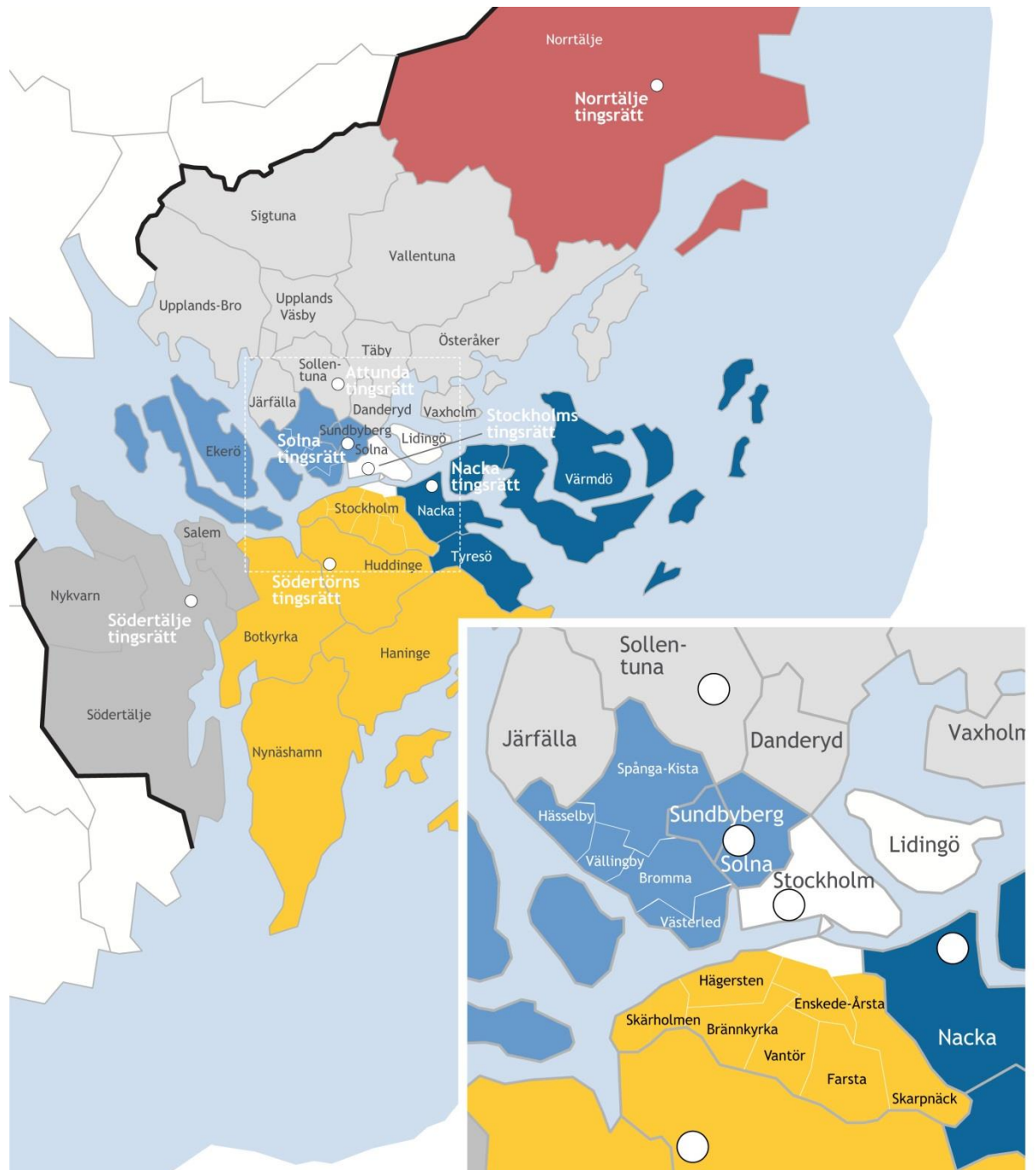
1.2 Reformen 2007

Den senast genomförda reformen av den yttre tingsrättsorganisationen i länet 2007 är inte längre hållbar. Före 2007 års reform fanns det nio tingsrätter i Stockholms län av mycket varierande storlekar. Resurserna och arbetsbördan var ojämnt fördelade mellan tingsrätterna i länet och detta fick negativa konsekvenser för bl.a. arbetsmiljö, effektivitet och i vissa fall även för rekrytering. Stockholms tingsrätt, som då hade ca 420 anställda, hade blivit så stor att den inte längre var effektiv. Samtidigt diskuterades de små domstolarnas problem. Domkretsarna i länet överensstämde inte med polis- och åklagarmyndigheternas geografiska indelningar.

Den genomförda omorganisationen innebar följande förändringar av den tidigare organisationen.

- Stockholms tingsrätts domkrets ändrades på så sätt att Lidingö kommun tillkom medan Västerorts- och Söderortsförsamlingarna överfördes till Solna respektive Södertörns tingsrätter.
- Solna tingsrätts domkrets ändrades på så sätt att Västerortsförsamlingarna Bromma, Hässelby, Spånga-Kista, Vällingby och Västerled tillkom.
- Södertörns tingsrätt bildades av Huddinge och Handens tingsrätter och dessutom tillfördes domstolen Söderortsförsamlingarna Brännkyrka, Enskede-Årsta, Farsta, Hägersten, Skarpnäck, Skärholmen och Vantör. Samtidigt överfördes Tyresö kommun till Nacka tingsrätt och Salems kommun till Södertälje tingsrätt.
- Attunda tingsrätt bildades genom en sammanslagning av Sollentuna och Södra Roslags tingsrätter. Samtidigt överfördes Lidingö kommun till Stockholms tingsrätt.
- Nacka tingsrätts domkrets förändrades genom att Tyresö kommun överfördes från Handens tingsrätt.
- Södertälje tingsrätts domkrets förändrades genom att Salems kommun överfördes från Huddinge tingsrätt.
- Norrtälje tingsrätt berördes inte.

Karta över länets domkretsar (nutid)

1.3 Målutvecklingen 2002-2013

I bilaga 1 finns diagram som visar målutvecklingen dels för riket, dels för Stockholms län.

1.3.1 Riket

Det totala antalet inkommande mål till tingsrätterna i riket uppgick år 2002 till 127 000. År 2013 var det totala antalet inkommande mål 173 000. Detta innebär en ökning av antalet mål med 36 procent eller i absoluta tal 46 000 stycken.

Tabell Inkomna mål 2002-2013 Riket

År	Antal mål	Ökning antal	Ökning procent
2002	127 000	-	-
2005	133 000	6 000	5
2008	154 000	21 000	16
2011	172 000	18 000	12
2013	173 000	1 000	1
Totalt		46 000	36

1.3.2 Länet

Det totala antalet inkommande mål till tingsrätterna i Stockholms län uppgick år 2002 till 33 600. År 2013 var det totala antalet inkommande mål 51 200. Detta innebär en ökning av antalet mål med 52 procent eller i absoluta tal 17 600 stycken.

Under perioden har flera av de utvalda målkategorierna ökat mer än den genomsnittliga ökningen av samtliga målkategorier. En del förklaras naturligtvis av befolkningsökningen. Som snart ska visas är ökningen av mål emellertid betydligt större än ökningen av antalet invånare. Brottmålen (inklusive bötesmålen) har ökat med 57 procent, vilket kan förklaras av att polis och åklagare har ökat sin aktivitet vilket lett till fler förundersökningar som gått till åtal. Tvistemålen (inklusive FT-målen) har ökat med 59 procent, vilket delvis kan förklaras av ett ökat antal kravmål och också till följd av återkommande ekonomiska kriser under perioden. Förklaringen till en motsvarande ökning av tvistiga familjemål är svårare att finna. En viss koppling till befolkningsökningen finns, andra faktorer är mer osäkra.

Tabell Inkomna mål 2002-2013 Länet

År	Antal mål	Ökning antal	Ökning procent
2002	33 600	-	-
2005	37 200	3 600	11
2008	41 900	4 700	13
2011	48 200	6 300	15
2013	51 200	3 000	6
Totalt		17 600	52

1.4 Befolkningsutvecklingen 2002-2013

I bilaga 1 finns diagram som visar befolkningsutvecklingen dels för riket, dels för Stockholms län.

1.4.1 Riket

Befolkningen i riket uppgick år 2002 till 8 941 000 personer. År 2013 hade befolkningen vuxit till 9 645 000 personer, vilket innebär en tillväxt i absoluta tal på 704 000 personer, vilket motsvarar åtta procent.

Tabell Befolkningsutveckling 2002-2013 Riket

År	Antal personer	Ökning antal	Ökning procent
2002	8 941 000	-	-
2005	9 048 000	107 000	1
2008	9 256 000	208 000	2
2011	9 483 000	227 000	2
2013	9 645 000	162 000	2
Totalt		704 000	8

1.4.2 Länet

Befolkningen i Stockholms län uppgick år 2002 till 1 850 000 personer. År 2013 hade befolkningen vuxit till 2 163 000 personer, vilket innebär en tillväxt i absoluta tal på 313 000 personer, vilket motsvarar 17 procent.

Tabell Befolkningsutveckling 2002-2013 Länet

År	Antal personer	Ökning antal	Ökning procent
2002	1 850 000	-	-
2005	1 890 000	40 000	2
2008	1 981 000	91 000	5
2011	2 091 000	110 000	6
2013	2 163 000	72 000	3
Totalt		313 000	17

2 Nuvarande situation

2.1 Översikt av nuvarande situation

Domstol	Antal mål 2013	Målökning Procentuell förändring 2008-2013	Antal anställda mars 2014	Domkrets	Antal invånare 2013	Befolkningsökning Procentuell förändring 2008-2013
Attunda TR	7 500	23	123	Danderyd, Järfälla, Sigtuna, Sollentuna, Täby, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Vallentuna, Vaxholm och Österåkers kommuner	429 000	9
Nacka TR (allmänna delen)	3 200	23	55 (125 inkl MoM ¹)	Nacka, Tyresö och Värmdö kommuner	178 000	8
Norrtälje TR	1 200	33	17	Norrtälje kommun	57 000	2
Solna TR	8 600	23	130	Ekerö, Solna och Sundbybergs kommuner samt Bromma, Hässelby, Spånga-Kista, Vällingby och Västerleds församlingar	370 000	11
Stockholms TR	14 000	19	270	Lidingö kommun och Stockholmsförsamlingarna förutom församlingarna i Västerort och Söderort.	377 000	9
Södertälje TR	2 400	26	36	Nykvarn, Salem och Södertälje kommuner	117 000	7
Södertörns TR	14 300	22	206	Botkyrka, Haninge, Huddinge och Nynäshamns kommuner samt Brännkyrka, Enskede-Årsta, Farsta, Hägersten, Skarpnäck, Skärholmen och Vantörs församlingar	636 000	11

2.2 Arbete och resultat

Tingsrätterna i länet har för att klara den ständigt ökande måltillströmningen sedan reformen 2007 utökat sin organisation med nya medarbetare, såväl domare som andra. Tidvis har det varit bekymmersamt att rekrytera ordinarie domare, bl.a. efter migrationsreformen. Vid t.ex. Attunda tingsrätt har antalet anställda ökat från 103 i december 2007 till 127 i december 2013, vid Solna tingsrätt har under samma period antalet anställda ökat från 93 till 133 och vid Södertörns tingsrätt från 161 till 205.

Arbetsbelastningen har ofta varit mycket tung, även om den varierat mellan domstolarna. Under perioden sedan reformen har tingsrätterna trots den ökande arbetsbördan stadigt förbättrat sin måluppfyllelse och för 2013 är det tre av tingsrätterna som helt uppfyller regeringens mål och en tingsrätt som delvis uppfyller målen.

2.3 Lokaler

I avsnitt 6.7.1 finns en tabell där nuvarande lokalytor per domstol framgår.

¹ Mark- och miljödomstolen

2.3.1 Attunda tingsrätt

Tingsrätten har sina lokaler i en fastighet i Sollentuna centrum som uppförts för domstolens räkning och som blev färdig 2010. Domstolen har totalt 17 salar, varav fyra är förberedelserum och en är sal med förhöjd säkerhet. Domstolen är i dagsläget fullsatt men har tio arbetsplatser som används av juristpraktikanter, praktikanter på den administrativa enheten och tillfälligt anställda och förstärkningsdomare. För närvarande förs diskussioner om hur ytterligare arbetsplatser ska kunna inrättas i anslutning till tingshuset i avvaktan på en tillbyggnad. Det finns möjlighet att bygga ut tingshuset med cirka 9 000 kvm. En utbyggnad skulle innebära att domstolen fick tillgång till fler förberedelserum och salar, bl.a. säkerhetssalar för hela länet, samt ytterligare kontorslokaler.

2.3.2 Nacka tingsrätt

Tingsrätten finns i Nacka strand i kontorslokaler som har anpassats till tingsrättens verksamhet, men som inte är helt ändamålsenliga bl.a. när det gäller säkerhet, intern kommunikation och annan logistik. Domstolen har nio salar varav fyra är förberedelserum. Det finns inte möjlighet att bygga ut de befintliga lokalerna eller att anpassa dessa till ett ändamålsenligt och effektivt utnyttjande och säkerhetskrav kan inte heller tillgodoses. Genom förtätning i befintliga lokaler kan som mest ytterligare ett tiotal arbetsplatser tillkomma. Det finns möjlighet att bygga en helt ny domstolsbyggnad på annan plats i Nacka kommun.

2.3.3 Norrtälje tingsrätt

Tingsrättens lokaler är belägna i Norrtälje tingshus i centrala Norrtälje. Lokalerna är inte ändamålsenliga och Arbetsmiljöverket har under senare år behövt förelägga både fastighetsägaren och Domstolsverket att vidta vissa åtgärder för att lokalerna skulle uppfylla kraven i arbetsmiljölagen. Det finns möjlighet att genom förtätning och en mindre ombyggnation rymma ytterligare tio arbetsplatser. Goda möjligheter finns att förlägga tingsrätten till andra lokaler i befintliga bestånd i centrala Norrtälje.

2.3.4 Solna tingsrätt

Tingsrätten finns i en äldre kontorsbyggnad och i en tillbyggnad som uppförts för domstolens räkning och som blev färdig 2007. Tingsrätten är belägen i centrala Solna. Domstolen har 19 salar, varav sex är förberedelserum och en är sal med förhöjd säkerhet. Domstolen har ett mycket högt salsutnyttjande. I dagsläget är tingsrätten fullsatt och det är inte möjligt att bygga till den befintliga fastigheten. I den äldre delen av kontorslokalerna finns det som mest utrymme för ytterligare drygt tio arbetsplatser.

2.3.5 Stockholms tingsrätt

Domstolens lokaler är belägna i Rådhuset på Kungsholmen i centrala Stockholm. Rådhuset har genomgått en omfattande renovering och återinvigdes 2010. Domstolen har 39 salar varav 16 är förberedelserum. I dagsläget är Rådhuset i stort sett fullsatt och det finns inte möjlighet att inom befintliga lokaler utöka kontorsplatserna mer än marginellt. Domstolen disponerar tillsammans med övriga tingsrätter i länet två säkerhetssalar i Kronobergskvarteret.

2.3.6 Södertälje tingsrätt

Tingsrätten är lokaliserad i en fastighet vid Stortorget i centrala Södertälje. Domstolen har sex salar varav två är förberedelserum. Tingsrättens lokaler är fullsatta och det är brist på salar och kontorsutrymmen. Lokalerna är inte ändamålsenliga, bl.a. från säkerhetssynpunkt, och det är inte möjligt att bygga om eller anpassa dem för att få plats med ytterligare salar och arbetsplatser. I centrala Södertälje finns det möjlighet att bygga ett nytt tingshus.

2.3.7 Södertörns tingsrätt

Tingsrätten finns i en byggnad i Huddinge som uppförts för domstolens räkning och som blev färdig 2007. Tingshuset ligger invid lokaler för åklagare, polis och häkte. Till följd av utrymmesbrist förlängdes tingshuset redan 2009. Domstolen har 27 salar varav åtta är förberedelserum; en av salarna har förhöjd säkerhet. I dagsläget är tingsrätten fullsatt och det är inte möjligt att bygga till det befintliga huset ytterligare. En viss förtätning av kontorslokaler är möjlig för att få in ett fåtal ytterligare medarbetare.

3 Reformbehovet

3.1 Problem med alltför små respektive alltför stora domstolar

I länet finns två små domstolar, Norrtälje och Södertälje tingsrätter. De är på grund av sin storlek sårbara bl.a. när det gäller bemanning, rekrytering, kompetensutveckling och möjlighet till specialisering. Starka skäl talar därför för att dessa domstolar bör bli större för att råda bot på problemen.

De största tingsrätterna i länet är Stockholms och Södertörns tingsrätter. Trots att reformen 2007 innebar att Stockholms tingsrätt blev betydligt mindre har domstolen på nytt vuxit och kommer även att fortsätta växa, bl.a. eftersom den nya Patent- och marknadsdomstolen kommer att placeras vid domstolen (se avsnitt 3.4.3). Södertörns tingsrätt har också mycket markant vuxit och kommer att fortsätta växa. På sikt finns risken att de redan nu stora domstolarna blir alltför stora och då tappar i effektivitet. Det finns därför skäl att försöka utjämna målbördan mellan de största domstolarna och de övriga domstolarna i länet för att bromsa att de stora domstolarna fortsätter att växa i nuvarande takt.

3.2 Lokaler

I samband med reformen 2007 fick Attunda, Nacka, Solna och Södertörn helt nya, ombyggda eller tillbyggda lokaler. Den korta tiden till trots har samtliga tingsrätter i länet nu en lokalsituation där de endast marginellt kan expandera i sina befintliga lokaler. Om målutvecklingen fortsätter på samma sätt som under de senaste tio åren kommer domstolarna att behöva anställa ytterligare personal för att kunna hantera det ökade antalet mål. Det kommer även att behövas fler salar för att tillgodose ett ökat antal förhandlingar. På grund av att antalet mål som kräver förhöjd säkerhet har ökat finns det ett stort behov av ytterligare säkerhets-salar i länet.

Med hänsyn till att behovet av fler arbetsplatser, fler salar och fler säkerhetssalar inte kan tillgodoses i domstolarnas befintliga lokaler är dagens lokalsituation inte hållbar, inte ens på ett par års sikt.

Norrhälje och Södertälje tingsrätters lokaler kan dessutom sägas vara utdömda och kräver nya lokaler oavsett allt annat.

3.3 Befolkningsutvecklingen

Enligt Statistiska Centralbyråns (SCB) prognos över befolkningen i Stockholms län kommer befolkningen år 2020 vara 2 460 000 personer och år 2025 2 600 000 personer. Från år 2013 till 2025 kommer befolkningen att öka med 20 procent. Länet har sedan 2002 haft en mycket stark befolkningsstillväxt och enligt SCB:s prognos kommer denna att fortsätta. Ett ökat befolkningsunderlag kommer att generera ett ökat antal mål även om det inte finns ett alldeles entydigt samband. Det kan emellertid konstateras att från 2002 har målökningen varit betydligt större än befolkningsökningen, cirka tre gånger.

Tabell Befolkningsprognos 2013-2025 Länet

År	Befolkning	Ökning antal	Ökning procent
2013	2 163 000	-	-
2020	2 458 000	295 000	14
2025	2 597 000	139 000	6
Totalt		434 000	20

3.4 Andra faktorer som kan påverka målutvecklingen och den framtida domstolsorganisationen

3.4.1 Ny polisorganisation

Den 1 januari 2015 kommer Sverige få en samlad Polismyndighet till skillnad från dagens uppdelning i Rikspolisstyrelsen och 21 polismyndigheter. Arbetet med att åstadkomma detta leds av Genomförandekommittén för nya Polismyndigheten. Ett av syftena med att genomföra en samlad polismyndighet är att effektiviteten och kvaliteten ska öka bl.a. när det gäller det brottsutredande arbetet. En ökad effektivitet och en högre kvalitet på förundersökningarna bör innebära att antalet väckta åtal blir fler och för domstolarna resulterar detta i ett ökat antal brottmål. Det är svårt att närmare få uppgifter om hur stor effekten kommer att bli av reformen när det gäller antalet brottmål och även att förutse när denna effekt kommer att inträffa. En siffra som har nämnts är att antalet förundersökningar skulle kunna öka med 20 procent ett par år efter reformen.

3.4.2 Förändrad konkurshantering

Domstolsverket och Kronofogdemyndigheten har tillsammans bedrivit ett projekt om den framtida handläggningen av konkursärenden i syfte att rationalisera. I en slutrapport i oktober 2013 har arbetsgruppen lämnat ett antal förslag till ny konkurshantering. Enligt förslagen kommer kronofogden att överta flera av de arbetsuppgifter som idag utförs av domstolarna. Detta kommer att frigöra resur-

ser på tingsrätterna. Det är för närvarande oklart om förslagen kommer att genomföras.

Oavsett om förslaget genomförs har tingsrätterna i länet uttalat en avsikt att med bibehållande av forum regionalisera den praktiska hanteringen till Attunda tingsrätt. Detta kommer att frigöra lokaler och resurser på de övriga domstolarna i länet, i första hand på Stockholms tingsrätt.

3.4.3 Ny patent- och marknadsdomstol

I Ds 2014:2 Patent- och marknadsdomstol lämnas förslag på inrättande av en särskild domstol för immaterialrättsliga, konkurrensrättsliga och marknadsrättsliga mål. Förslaget innebär att Patentbesvärsrätten och Marknadsdomstolen upphör och att de mål som finns där istället förs över till en särskild domstol. Till domstolen förs även de övriga immaterialrättsliga, konkurrensrättsliga och marknadsrättsliga mål som idag finns på allmän domstol. Stockholms tingsrätt ska enligt förslaget vara Patent- och marknadsdomstol. För Stockholms tingsrätts del innebär detta att det tillkommer ett antal mål och att ytterligare ett antal medarbetare kommer att behöva anställas. Antalsmässigt rör det sig inte om så många mål, cirka 300 stycken per år, men de är till sin karaktär resurskrävande och komplicerade. För närvarande är ungefär 15 personer anställda på Patentbesvärsrätten och tio på Marknadsdomstolen. Hur många årsarbetskrafter i allmän domstol som i dagsläget arbetar med de mål som ska gå över till den nya domstolen kan uppskattas till som mest tio årsarbetskrafter. Detta skulle innebära att den nya domstolen skulle ta i anspråk 30-35 årsarbetskrafter.

3.4.4 Förändrad instansordning för VA-målen

I en promemoria från Socialdepartementet (Förändrad instansordning för va-målen) föreslås att Statens va-nämnd läggs ned och att nämndens uppgifter enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster övertas av mark- och miljödomstolarna. För Nacka tingsrätt, som är mark- och miljödomstol, innebär detta att domstolen enligt beräkningar i promemorian årligen kommer att få ytterligare 50-70 mål. Mark- och miljödomstolen har redan idag i sin organisation tillgång till viss specialistkompetens, men man kommer att behöva ha tillgång till särskilda ledamöter med erfarenhet inom va-området. Det innebär att det vid mark- och miljödomstolen krävs ytterligare anställningar. Det kan dock inte handla om mer än ett par årsarbetskrafter.

3.4.5 Hyres- och arrendetvister i framtiden

I betänkandet Hyres- och arrendetvister i framtiden (SOU 2012:82) föreslår Utredningen om hyres- och arrendetvister att verksamheten vid hyres- och arrendenämnderna ska föras över till allmän domstol genom inrättande av särskilda domstolar inom vissa tingsrätter. Vid Hyres- och arrendenämnden i Stockholm arbetar ungefär 30 personer. I förslaget nämns Nacka tingsrätt som en lämplig tingsrätt att inrätta den särskilda domstolen vid. Betänkandet har remissbehandlats och ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Det är oklart om och när ett lagstiftningsförslag kommer att presenteras. Oavsett en kommande reform är det lämpligt att redan nu förbereda en samlokalisering med en tingsrätt för att ta tillvara samordningsvinster och samtidigt minska lokalkostnader.

3.4.6 Brottmålsprocessen (SOU 2013:17)

I betänkandet Brottmålsprocessen (SOU 2013:17) lämnar Straffprocessutredningen flera förslag på förändringar av brottmålsförfarandet som syftar till såväl en höjning av effektiviteten som av kvaliteten. Betänkandet har remissbehandlats och ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen har i en lagrådsremiss i februari 2014 lämnat förslag som syftar till att minska antalet inställda huvudförhandlingar och till en enklare och effektivare hantering av stora brottmål. De förslag som lämnas i lagrådsremissen är inte av så genomgripande karaktär att de, under förutsättning att regeringen går vidare med en proposition till riksdagen, kommer att få några direkta effekter på domstolarnas nuvarande organisation. Om de övriga förslagen som lämnas i betänkandet skulle genomföras finns det däremot förutsättningar att frigöra resurser inom domstolarna. Dessa förslag innebär bl.a. att åklagaren får utökade möjligheter att utfärda strafförelägganden i bötesmål och att mål där åklagaren yrkar en påföljd som motsvarar högst sex månaders fängelse ska kunna avgöras i ett särskilt förfarande utan huvudförhandling om den tilltalade erkänner. Det är, mot bakgrund av en fortsatt befolknings- och målökning i Stockholms län, dock svårt att närmare beräkna konsekvenserna för domstolarna i länet. Det som också måste tas i beaktande är att antalet stora och resurskrävande brottmål har blivit betydligt fler och det finns mycket som tyder på att den utvecklingen kommer att fortsätta.

3.4.7 Rättsväsendets informationsförsörjning - RIF

Flera myndigheter inom rättsväsendet har ett samarbete som syftar till att digitalisera informationsflödet i rättskedjan. Tanken bakom samarbetet är att det material som ligger till grund för en myndighets arbete elektroniskt ska kunna överföras till nästa led i rättskedjan. På detta sätt effektiviseras brottmålsförfarandet. Samarbetet har ännu inte resulterat i ett användbart elektroniskt informationsutbyte annat än i begränsad omfattning. För domstolarna kan ett fullt utbyggt samarbete innebära effektiviseringar när det gäller hanteringen av brottmålen. Det finns ännu inte någon beräkning över hur stora rationaliseringar för domstolarna ett fullt ut genomfört informationsflöde skulle medföra.

3.4.8 Nämndemannauppdraget - breddad rekrytering och kvalificerad medverkan (SOU 2013:49)

I betänkandet Nämndemannauppdraget – breddad rekrytering och kvalificerad medverkan (SOU 2013:49) föreslår Nämndemannautredningen förändringar som för domstolarnas del framför allt är intressanta när det gäller rättens sammansättning och i vilken omfattning nämndemännen ska medverka i olika typer av mål. De lämnade förslagen bedöms dock endast ha en ringa påverkan när det gäller domstolarnas organisation eller resurser. Regeringen har i februari 2014 lämnat en remiss till Lagrådet där vissa av förslagen i betänkandet föreslås genomföras. De i lagrådsremissen lämnade förslagen har inte med rättens sammansättning och omfattning av nämndemännens medverkan att göra. Den frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet.

3.4.9 Effektiv och rättssäker PBL-överprövning (SOU 2014:14)

PBL-överklagandeutredningen föreslår i sitt betänkande Effektiv och rättssäker PBL-överprövning (SOU 2014:14) bl.a. att kommunala beslut om att anta, ändra eller upphäva detaljplaner och områdesbestämmelser inte längre ska överklagas till länsstyrelserna utan till mark- och miljödomstolarna. Detta får till följd att

målen som gäller detaljplaner och områdesbestämmelser kommer att öka vid mark- och miljödomstolarna. Förslaget innebär att mark- och miljödomstolarna tillsammans skulle få in cirka 400–500 planmål per år. För mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt innebär detta att domstolen kommer att få en ökning med cirka 50–65 planmål per år. Dessutom tillkommer ett merarbete i mark- och miljödomstolarna på grund av att domstolarna får pröva besluten som första överklagandeinstans t.ex. på grund av att utvecklade domskäl får skrivas i större utsträckning. Om förslaget genomförs innebär det troligen att mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt behöver anställa ytterligare personal. Det är dock svårt att i nuläget beräkna hur många årsarbetskrafter som behövs.

4 Underlag för beräkningar

4.1 Målkategorier

I mina beräkningar och jämförelser i rapporten har jag genomgående använt följande målkategorier: bötesmål, övriga brottmål, förenklade tvistemål (småmål), övriga tvistemål, gemensam ansökan och övriga familjemål.

För att inte hamna på en alltför detaljerad nivå har jag valt att bortse från ärenden och konkurser i mina beräkningar eftersom dessa får anses hanteras inom befintliga resurser med den dimensionering som nu finns. Jag räknar med att så blir fallet även i fortsättningen. Med tanke på syftet med mina beräkningar har jag även valt att inte vikta de valda målkategorierna.

För att kunna göra jämförelser mellan tingsrätterna har jag utelämnat mark- och miljödomstolens mål.

4.2 Normtal

När jag har gjort mina beräkningar av framtida personalbehov och dimensionering av tingsrätterna har jag utgått från att en domare avgör i storleksordningen 320 mål per år. Jag har räknat med att det krävs 3,0 årsarbetskrafter i beredningsorganisationen, inklusive administration, per domare. Dessa normtal är framräknade med ledning av de uppgifter som tingsrätterna i länet senast har lämnat. Även om det skiljer sig en del mellan domstolarna är siffrorna det bästa underlaget för att på ett övergripande sätt beräkna framtida behov av medarbetare.

Vid beräkning av total lokalyta har jag utgått från att det enligt Domstolsverket krävs 70 – 75 kvadratmeter per anställd i en tingsrätt. De ytorna inkluderar inte endast kontorslokalen utan även salar, förberedelserum, allmänhetens utrymmen och andra gemensamma lokaler. Domstolsverket räknar därvid med antalet anställda. I andra källor talas om årsarbetskrafter. Jag har funnit att skillnaderna mellan begreppen inte är särskilt stora och använder i fortsättningen begreppen synonymt.

4.3 Målundersökningen

Det är inte möjligt att i domstolarnas målhanteringssystem få fram information om var i domkretsen ett visst mål härrör från. För att få ett så bra underlag som möjligt för mina beräkningar av de förändringar av domkretsarna som kan vara nödvändiga att genomföra, har jag genomfört en egen målundersökning för att

ta reda på var målen genereras på kommun- respektive församlingsnivå i vissa delar av domkretsarna.

Utredningen har gått igenom samtliga avgjorda mål under månaderna mars-april och oktober-november 2012 vid Attunda, Solna, Stockholms och Södertörns tingsrätter. Dessa fyra månader är normalt sett de mest produktiva månaderna under året och utgör ett tillräckligt stort underlag för att det ska vara möjligt att dra statistiskt korrekta slutsatser på årsbasis.

4.4 SCB:s befolkningsprognos

De siffror som jag använder för att beräkna den framtida befolkningsutvecklingen bygger på en befolkningsprognos som SCB gjort för Stockholms län för åren 2013-2025. Prognosen är framtagen på region-, kommun- och församlingsnivå.

5 Tänkbar utveckling

I följande avsnitt redovisar jag två tänkbara prognoser över målutvecklingen under perioden 2014-2025 med utgångspunkt i nuvarande yttre organisation av tingsrätterna i länet.

Det är svårt att med någon högre grad av säkerhet beräkna hur målutvecklingen kommer att se ut över tid. Det finns en mängd olika faktorer som påverkar hur utfallet blir av en prognos. Mycket kan hända under de år som prognosen täcker och en hel del av det som inträffar är nu okänt. Med hänsyn till den historiska målutvecklingen har min utgångspunkt varit att målen även framöver kommer att fortsätta öka. I vilken takt är dock svårt att beräkna. För att ändå åskådliggöra hur målutvecklingen kan komma att utvecklas fram till år 2025 har jag använt mig av två metoder. Som framgår av avsnittet ger de två metoderna helt olika resultat.

5.1 Länet

5.1.1 Metod 1 - historisk målutveckling

Den första metoden jag använt är att utifrån historisk målutveckling beräkna den framtida målutvecklingen. Under åren 2002-2013 har den genomsnittliga årliga målökningen i Stockholms län varit fyra procent. Jag har gjort en prognos för antalet mål under åren 2014-2025 där jag endast tagit hänsyn till den historiska målutvecklingen. Jag har även gjort en prognos för antalet årsarbetskrafter med utgångspunkt i det antal årsarbetskrafter som domstolarna rapporterat under år 2013. Ökningen av antalet årsarbetskrafter är därefter beräknad med hjälp av de tidigare redovisade normtalen. Jag har utgått från dagens nivå och sedan räknat upp vilka personalresurser inklusive administration som ett ökat antal mål kräver.

Tabell Prognos Länet 2013-2025 (historisk målutveckling)

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	51 200	805
2016	57 600	885
2019	64 800	975
2022	72 900	1 076
2025	82 000	1 190

5.1.2 Metod 2 - befolkningsökning

Den andra metoden jag använt är att enbart ta hänsyn till den framtida befolkningsökningen. Vid beräkningarna har jag utgått från hur många mål dagens befolkning genererar och därefter har jag endast tagit hänsyn till den av SCB prognosticerade befolkningsökningen. Vid beräkningen av antalet årsarbetskrafter har jag gjort på samma sätt som i metod 1.

Tabell Prognos Länet 2013-2025 (befolkningsökning)

År	Befolkning	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	2 163 000	51 200	805
2016	2 304 000	54 500	846
2019	2 425 000	57 400	883
2022	2 518 000	59 600	910
2025	2 597 000	61 500	934

5.2 Domstolarna

Jag har även gjort prognoser på domstolsnivå där jag utgått från 2013 års siffror när det gäller inkomna mål, årsarbetskrafter och befolkning. Även på domstolsnivå har jag använt mig av båda metoderna. När jag har gjort prognosen baserad på historisk målutveckling har jag använt mig av den genomsnittliga målökningen i länet (fyra procent). Under den aktuella perioden, 2002-2013, har målen ökat på samtliga domstolar, men ökningstakten har varierat. För perioden 2002-2007 finns det inte tillförlitliga siffror på domstolsnivå och därför har jag istället valt att använda det genomsnittliga värdet för länet.

5.2.1 Attunda tingsrätt

Metod 1 – historisk målutveckling

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	7 500	115
2016	8 400	126
2019	9 500	140
2022	10 700	155
2025	12 000	171

Metod 2 – befolkningsökning

År	Befolkning	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	429 000	7 500	115
2016	451 000	7 900	120
2019	471 000	8 200	124
2022	488 000	8 500	128
2025	503 000	8 800	131

5.2.2 Nacka tingsrätt (exkl. Mark- och miljödomstolen)

Metod 1 – historisk målutveckling

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	3 200	55
2016	3 600	60
2019	4 000	65
2022	4 600	73
2025	5 100	79

Metod 2 – befolkningsökning

År	Befolkning	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	178 000	3 200	55
2016	188 000	3 400	58
2019	198 000	3 600	60
2022	206 000	3 700	61
2025	213 000	3 800	63

5.2.3 Norrtälje tingsrätt

Metod 1 – historisk målutveckling

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	1 200	15
2016	1 400	18
2019	1 500	19
2022	1 700	21
2025	1 900	24

Metod 2 – befolkningsökning

År	Befolkning	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	57 000	1 200	15
2016	59 000	1 200	15
2019	60 000	1 300	16
2022	62 000	1 300	16
2025	63 000	1 300	16

5.2.4 Solna tingsrätt

Metod 1 – historisk målutveckling

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	8 600	125
2016	9 700	139
2019	10 900	154
2022	12 200	170
2025	13 800	190

Metod 2 – befolkningsökning

År	Befolkning	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	370 000	8 600	125
2016	395 000	9 200	133
2019	416 000	9 700	139
2022	430 000	10 000	143
2025	442 000	10 300	146

5.2.5 Stockholms tingsrätt

Metod 1 – historisk målutveckling

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	14 000	262
2016	15 700	283
2019	17 700	308
2022	19 900	336
2025	22 400	367

Metod 2 – befolkningsökning

År	Befolkning	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	377 000	14 000	262
2016	404 000	15 000	275
2019	427 000	15 900	286
2022	443 000	16 500	293
2025	457 000	17 000	300

5.2.6 Södertälje tingsrätt

Metod 1 – historisk målutveckling

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	2 400	35
2016	2 700	39
2019	3 000	43
2022	3 400	48
2025	3 800	53

Metod 2 – befolkningsökning

År	Befolkning	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	117 000	2 400	35
2016	124 000	2 500	36
2019	130 000	2 700	39
2022	134 000	2 700	39
2025	137 000	2 800	40

5.2.7 Södertörns tingsrätt

Metod 1 – historisk målutveckling

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	14 300	198
2016	16 100	221
2019	18 100	246
2022	20 400	274
2025	22 900	306

Metod 2 – befolkningsökning

År	Befolkning	Inkomna mål	Årsarbetskrafter
2013	636 000	14 300	198
2016	682 000	15 300	211
2019	722 000	16 200	222
2022	753 000	16 900	231
2025	780 000	17 500	238

6 Förslag

6.1 Utgångspunkter

- Lokalsituationen vid Solna och Södertörns tingsrätter innebär att det inte är möjligt att expandera mer än marginellt i lokalerna. Det är, med tanke på att dessa domstolsbyggnader fortfarande får betraktas som nybyggda, inte ekonomiskt försvarbart att lämna lokalerna. Dessa tingsrätter måste därför lämna ifrån sig arbetsuppgifter till intilliggande tingsrätter som har möjligheter att expandera.
- Nacka tingsrätts allmänna del bör bli betydligt större så att inte mark- och miljödomstolen blir den dominerande delen på domstolen, vilket kan innebära nackdelar, bl.a. cirkulation av medarbetare. Det är inte möjligt att tillgodose säkerhetskraven i befintliga lokaler, inte heller krav på effektiv intern kommunikation och logistik. Det finns möjlighet att bygga ett nytt tingshus i Nacka.
- Till följd av att direktiven stänger vägen för sammanläggningar eller för nedläggningar bör Södertälje och Norrtälje tingsrätter bli större så att de inte blir lika sårbara som de är idag. De båda tingsrätterna har idag gamla och i viss utsträckning slitna lokaler och båda har svårt att tillgodose de säkerhetskrav som ställs på domstolslokaler. Det finns inte möjligheter att expandera lokalerna, däremot finns goda möjligheter på dessa orter att antingen bygga nytt eller flytta till ändamålsenliga lokaler.
- Attunda tingsrätt har möjlighet att organisatoriskt växa och expandera lokalmässigt i en tillbyggnad.
- Krav på fler säkerhetsalar i länet ska tillgodoses.
- Den nya Patent- och marknadsdomstolen kommer att placeras vid Stockholms tingsrätt. Samtidigt måste en strävan vara att tingsrätten ska lämna ifrån sig allmänna mål för att så långt det är möjligt undvika att domstolen blir för stor.
- Samlokalisering av Hyres- och arrendenämnden i Stockholm med någon av tingsrätterna kan ge positiva effekter med samordningsvinster.
- Den föreslagna organisationen ska vara långsiktigt hållbar.
- Direktivens krav på att målen ska avgöras effektivt och med hög kvalitet ska tillgodoses.

6.2 Forumregler och geografi

Brottmål i tingsrätt ska enligt huvudregeln handläggas vid den tingsrätt där brottet begåtts. Tvistemål ska enligt huvudregeln handläggas vid den tingsrätt där svaranden är bosatt. Från huvudreglerna finns flera undantag.

För att kunna uppnå en utjämning av måltillströmningen mellan tingsrätterna, utan att ändra forumreglerna, måste därför de geografiska förhållandena mellan domstolarna förändras. För de större tingsrätterna måste domkretsarna minska och för de mindre tingsrätterna måste domkretsarna öka. De geografiska enheter som normalt styr domkretsarna är kommuner, men i Stockholms län har det varit nödvändigt att även gå ner på församlingsnivå. En förändring av domkretsindelningen måste ske så att de nya domkretsarna geografiskt fortfarande är sammanhållna.

6.3 Beräkningar

I avsnitt 5 har jag valt att använda år 2013 som utgångspunkt för mina beräkningar av målutvecklingen fram till år 2025. För att mina förslag på nya domkretsar ska kunna jämföras med nuvarande organisation och för att jag ska kunna göra en så god prognos som möjligt har jag valt att presentera förslagen med beräkningar som utgår från att de nya domkretsarna gäller från år 2013. Som klart framgår av tidsplanen i avsnitt 7.3 kommer reformens första delar som tidigast dock kunna genomföras först om fyra till fem år.

I prognosen har jag räknat ut antalet mål 2013 för respektive domstol med hänsyn till en föreslagen ny domkrets. Som tidigare konstaterats har den historiska målutvecklingen varit betydligt större än befolkningstillväxten under motsvarande period, cirka tre gånger. Mot den bakgrunden väljer jag därför att enbart grunda prognosen på den faktiska målökningen, som under perioden i genomsnitt har varit fyra procent per år. Skillnaden mellan åren har varit betydande. Det finns emellertid skäl – mot bl.a. bakgrund av brister i säkra prognosverktyg – att iaktta en viss försiktighet och jag stannar därför för att räkna med en årlig ökning med tre procent. Målökningen har under perioden 2002-2013 varit olika stor för respektive domstol. Som nämnts tidigare saknas det helt tillförlitliga siffror under perioden 2002-2007 på domstolsnivå. Det har inte heller varit möjligt att ta fram underlag på domstolsnivå för att bedöma målökningen på kommun- eller församlingsnivå. Med hänsyn till att vissa delar av de befintliga domkretsarna föreslås flyttas har jag valt att använda samma procentuella målökning för samtliga domstolar. Jag har också utgått från att även om det blir en kraftigare målökning än den jag kommer fram till i prognosen bör domstolarna genom effektiviseringar och rationaliseringar kunna hantera ett ökat antal mål med ungefär det antal årsarbetskrafter som räknats fram i prognosen. Vid beräkningen av antalet årsarbetskrafter har jag utgått från, som tidigare sagts, det antal som respektive domstol rapporterat för 2013. Det finns, som också tidigare sagts, ett nära samband mellan antalet årsarbetskrafter och antalet anställda, även om antalet anställda i någon mån överstiger antalet årsarbetskrafter. Jag har använt de tidigare redovisade normtalen för att räkna ut hur många årsarbetskrafter en minskning respektive ökning av antalet inkommande mål vid respektive domstol kräver.

För att åskådliggöra hur jag har räknat kan som ett exempel nämnas hur en överflyttning av Spånga-Kista församling från Solna tingsrätt påverkar antalet årsar-

betskrafter. En överflyttning av den församlingen innebär att antalet inkommande mål vid Solna tingsrätt minskar med 2 600. Detta motsvarar ungefär 8 domarresurser (2 600/320) och 24 beredningsresurser (8 * 3), totalt 32 årsarbetskrafter. Jag har reducerat det antal årsarbetskrafter som Solna tingsrätt uppgett för 2013 med detta antal årsarbetskrafter.

Jag har i beräkningarna av årsarbetskrafter för Attunda, Nacka, Solna, Stockholms och Södertörns tingsrätter utgått från att växeln, enligt Domstolsverkets planer, flyttas från Stockholms tingsrätt till Attunda tingsrätt och att konkurshandlingen för de fem domstolarna flyttas till Attunda tingsrätt. För Stockholms tingsrätt har jag tagit hänsyn till att den nya Patent- och marknadsdomstolen tillkommer.

6.4 Ny domkretsindelning

6.4.1 Attunda tingsrätt

Alternativ 1

- Spånga-Kista församling flyttas över från Solna tingsrätt

Spånga-Kista församling flyttas från Solna tingsrätt till Attunda tingsrätt. Församlingen gränsar idag till Attundas domkrets.

I målundersökningen framkom att Spånga-Kista församling genererar cirka 30 procent av målen vid Solna tingsrätt, vilket motsvarar ungefär 2 600 inkommande mål under 2013. Detta skulle ge följande resultat för Attunda tingsrätt vid en beräkning av målutvecklingen fram till 2025.

Tabell 1 Prognos målutveckling, befolkning och årsarbetskrafter alt 1

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter	Befolkning
2013	10 100	183	516 000
2016	11 000	194	543 000
2019	12 100	208	567 000
2022	13 200	222	586 000
2025	14 400	237	601 000

Alternativ 2

- Spånga-Kista församling flyttas över från Solna tingsrätt
- Vallentuna, Vaxholm och Österåkers kommuner flyttas över till Norrtälje tingsrätt

Spånga-Kista församling flyttas till Attunda tingsrätt från Solna tingsrätt, vilket innebär ungefär 2 600 fler inkommande mål under 2013. Vallentuna, Vaxholms och Österåkers kommuner flyttas från Attunda tingsrätt till Norrtälje tingsrätt. I

målundersökningen framkom att Österåkers kommun genererar åtta procent, Vallentuna fem procent och Vaxholm två procent av målen vid Attunda tingsrätt. Detta motsvarar, fördelat per kommun, ungefär 600, 400 respektive 200 av de inkommande målen under 2013 vid Attunda tingsrätt. Dessa förändringar skulle ge följande resultat för Attunda tingsrätt vid en beräkning av målutvecklingen fram till 2025.

Tabell 2 Prognos målutveckling, befolkning och årsarbetskrafter alt 2

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter	Befolkning
2013	8 900	168	433 000
2016	9 700	178	456 000
2019	10 600	189	476 000
2022	11 600	202	491 000
2025	12 700	216	503 000

I både alternativ 1 och 2 kommer Attunda tingsrätt att bli betydligt större än vad domstolen är idag. I beräkningarna har hänsyn tagits till att växeln och konkurs-hanteringarna flyttas till Attunda. En tillbyggnad av domstolen är nödvändig och också möjlig och kommer även att inkludera två nya säkerhetssalar, vilket kommer att tillgodose hela länets behov tillsammans med de befintliga och salarna med förhöjd säkerhet. Om tillbyggnaden dimensioneras så att det finns utrymme för expansion kommer domstolens lokaler att vara hållbara även på lång sikt. Alternativ 2 bromsar emellertid i viss utsträckning tingsrättens tillväxt. Under avsnitt 6.4.3 framgår att jag förordar detta alternativ.

6.4.2 Nacka tingsrätt

- Enskede-Årsta och Skarpnäcks församlingar flyttas över från Södertörns tingsrätt
- Sofia församling flyttas över från Stockholms tingsrätt

Enskede-Årsta och Skarpnäcks församlingar flyttas från Södertörns tingsrätt till Nacka tingsrätt. Församlingarna har ett geografiskt läge som gynnar en överflyttning.

I målundersökningen framkom att Enskede-Årsta församling genererar sex procent och Skarpnäcks församling fem procent av målen vid Södertörns tingsrätt. Detta motsvarar, fördelat per församling, ungefär 900 respektive 700 av de inkommande målen under 2013 vid Södertörns tingsrätt. Sofia församling flyttas från Stockholms tingsrätt till Nacka tingsrätt. Församlingen klyvs av Hammarbyleden och Hammarby sjö och en del av den är lokaliserad på "Nackasidan".

I målundersökningen framkom att Sofia församling genererar cirka fem procent av målen vid Stockholms tingsrätt, vilket motsvarar ungefär 700 inkommande mål under 2013. De föreslagna förändringarna i domkretsen skulle ge följande resultat för Nacka tingsrätt vid en beräkning av målutvecklingen fram till 2025.

Tabell Prognos målutveckling, befolkning och årsarbetskrafter

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter	Befolkning
2013	5 500	84	301 000
2016	6 000	90	322 000
2019	6 600	98	342 000
2022	7 200	105	358 000
2025	7 800	113	372 000

Nacka tingsrätts allmänna del blir betydligt större och blir en motvikt i förhållande till specialdomstolen. Domstolen i sin helhet kommer att behöva nya lokaler för att få plats. En ny domstolsbyggnad kan dimensioneras och anpassas till moderna krav och också byggas flexibelt och med möjlighet att bygga till. Därmed kan lokalförsörjning och säkerhet tillgodoses även på lång sikt. Förslaget ligger i linje med Domstolsverkets planer på ett nytt tingshus i Sicklaområdet.

6.4.3 Norrtälje tingsrätt

Alternativ 1

- Ingen förändring av nuvarande domkrets

En oförändrad domkrets skulle ge följande resultat för Norrtälje tingsrätt vid en beräkning av målutvecklingen fram till 2025.

Tabell 1 Prognos målutveckling, befolkning och årsarbetskrafter alt 1

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter	Befolkning
2013	1 200	15	57 000
2016	1 400	18	59 000
2019	1 500	19	60 000
2022	1 700	21	62 000
2025	1 900	24	63 000

Alternativ 2

- Vallentuna, Vaxholm och Österåkers kommuner tillkommer från Attunda tingsrätt

Vallentuna, Vaxholm och Österåkers kommuner flyttas från Attunda tingsrätt till Norrtälje tingsrätt. De kommuner som flyttas har ett geografiskt samband och tillsammans med Norrtälje kommun kommer de att bilda en sammanhållen domkrets.

I målundersökningen framkom att Österåkers kommun genererar åtta procent, Vallentuna kommun fem procent och Vaxholms kommun två procent av målen vid Attunda tingsrätt. Detta motsvarar, fördelat per kommun, ungefär 600, 400 respektive 200 av de inkommande målen under 2013 vid Attunda tingsrätt. Den föreslagna förändringen av domkretsen skulle ge följande resultat för Norrtälje tingsrätt vid en beräkning av målutvecklingen fram till 2025.

Tabell 2 Prognos målutveckling, befolkning och årsarbetskrafter alt 2

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter	Befolkning
2013	2 400	30	140 000
2016	2 600	33	146 000
2019	2 900	36	152 000
2022	3 100	39	157 000
2025	3 400	43	161 000

Som tidigare sagts är jag enligt direktiven förhindrad att föreslå sammanläggningar eller nedläggningar av tingsrätter. För att i någon mån råda bot på de problem som är förknippade med en liten domstol återstår endast möjligheten att vidga tingsrättens målunderlag. Jag förordar därför detta alternativ. Tingsrätten kommer att dubblas på sikt. Domstolen kan omlokaliseras till befintliga och moderna lokaler i Norrtälje där det finns möjlighet att i framtiden expandera och som kan anpassas till dagens säkerhetskrav. Förslaget till nya lokaler ligger i linje med Domstolsverkets planer.

6.4.4 Solna tingsrätt

- Spånga-Kista församling flyttas över till Attunda tingsrätt

Spånga-Kista församling flyttas från Solna tingsrätt till Attunda tingsrätt. I målundersökningen framkom att Spånga-Kista församling genererar cirka 30 procent av målen vid Solna tingsrätt, vilket motsvarar ungefär 2 600 inkommande mål under 2013. Detta skulle ge följande resultat för Solna tingsrätt vid en beräkning av målutvecklingen fram till 2025.

Tabell Prognos målutveckling, befolkning och årsarbetskrafter

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter	Befolkning
2013	6 000	86	283 000
2016	6 600	94	302 000
2019	7 200	101	319 000
2022	7 800	109	333 000
2025	8 600	119	344 000

Det är nödvändigt att flytta bort mål från Solna tingsrätt eftersom domstolen inte kan expandera i befintliga lokaler och det är inte ekonomiskt försvarbart att lämna de nyinrättade lokalerna. Solna tingsrätt kommer under en övergångsperiod att bli en mindre domstol än idag och de befintliga lokalerna kommer att vara för stora under en tid. På längre sikt finns det därför möjligheter för domstolen att växa in i befintliga lokaler och på så sätt bli hållbar under lång tid.

6.4.5 Stockholms tingsrätt

- Sofia församling flyttas över till Nacka tingsrätt

Sofia församling flyttas från Stockholms tingsrätt till Nacka tingsrätt. I målundersökningen framkom att Sofia församling genererar cirka fem procent av målen vid Stockholms tingsrätt, vilket motsvarar ungefär 700 inkommande mål under 2013. Detta skulle ge följande resultat för Stockholms tingsrätt vid en beräkning av målutvecklingen fram till 2025.

Tabell Prognos målutveckling, befolkning och årsarbetskrafter

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter	Befolkning
2013	13 300	254	340 000
2016	14 500	269	362 000
2019	15 900	287	381 000
2022	17 400	305	394 000
2025	19 000	325	405 000

Även om växeln och konkurshanteringen flyttas bort är det inte ens på kort sikt hållbart att inrymma Stockholms tingsrätt i enbart Rådhuset. Som tidigare sagts ska den nya Patent- och marknadsdomstolen finnas i tingsrätten. Det blir därför nödvändigt att i närheten av Rådhuset hitta ytterligare lokaler för domstolen att expandera i. På lång sikt kan frågan om en eventuell delning av domstolen på grund av storleken aktualiseras av skäl som låg bakom 2007 års reform.

6.4.6 Södertälje tingsrätt

- Botkyrka kommun tillkommer från Södertörns tingsrätt

Botkyrka kommun flyttas från Södertörns tingsrätt till Södertälje tingsrätt. I målundersökningen framkom att Botkyrka kommun genererar cirka 16 procent av målen vid Södertörns tingsrätt, vilket motsvarar ungefär 2 300 inkommande mål under 2013. Detta skulle ge följande resultat för Södertälje tingsrätt vid en beräkning av målutvecklingen fram till 2025.

Tabell Prognos målutveckling, befolkning och årsarbetskrafter

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter	Befolkning
2013	4 700	64	204 000
2016	5 100	69	217 000
2019	5 600	75	228 000
2022	6 100	82	236 000
2025	6 700	89	242 000

Södertälje tingsrätt blir en dubbelt så stor domstol som idag. Tingsrätten går från att vara en liten till att bli en mellanstor domstol. På det sättet minskar sårbarheten och andra olägenheter avsevärt. Domstolen behöver inrymmas i ett nybyggt tingshus anpassat till moderna krav med fullgod säkerhet och goda expansionsmöjligheter med tillbyggnad på sikt.

6.4.7 Södertörns tingsrätt

- Enskede-Årsta och Skarpnäcks församlingar flyttas över till Nacka tingsrätt
- Botkyrka kommun flyttas över till Södertälje tingsrätt

Enskede-Årsta och Skarpnäcks församlingar flyttas över från Södertörns tingsrätt till Nacka tingsrätt. Det har tidigare sagts att församlingarnas geografiska läge gynnar en överflytning.

I målundersökningen framkom att Enskede-Årsta församling genererar sex procent och Skarpnäcks församling fem procent av målen på Södertörns tingsrätt. Detta motsvarar, fördelat per församling, ungefär 900 respektive 700 av de inkommande målen under 2013 vid Södertörns tingsrätt.

Botkyrka kommun flyttas över från Södertörns tingsrätt till Södertälje tingsrätt. Botkyrka kommun har sin gräns i söder mot Södertäljes domkrets och det finns därför ett naturligt samband med Södertälje.

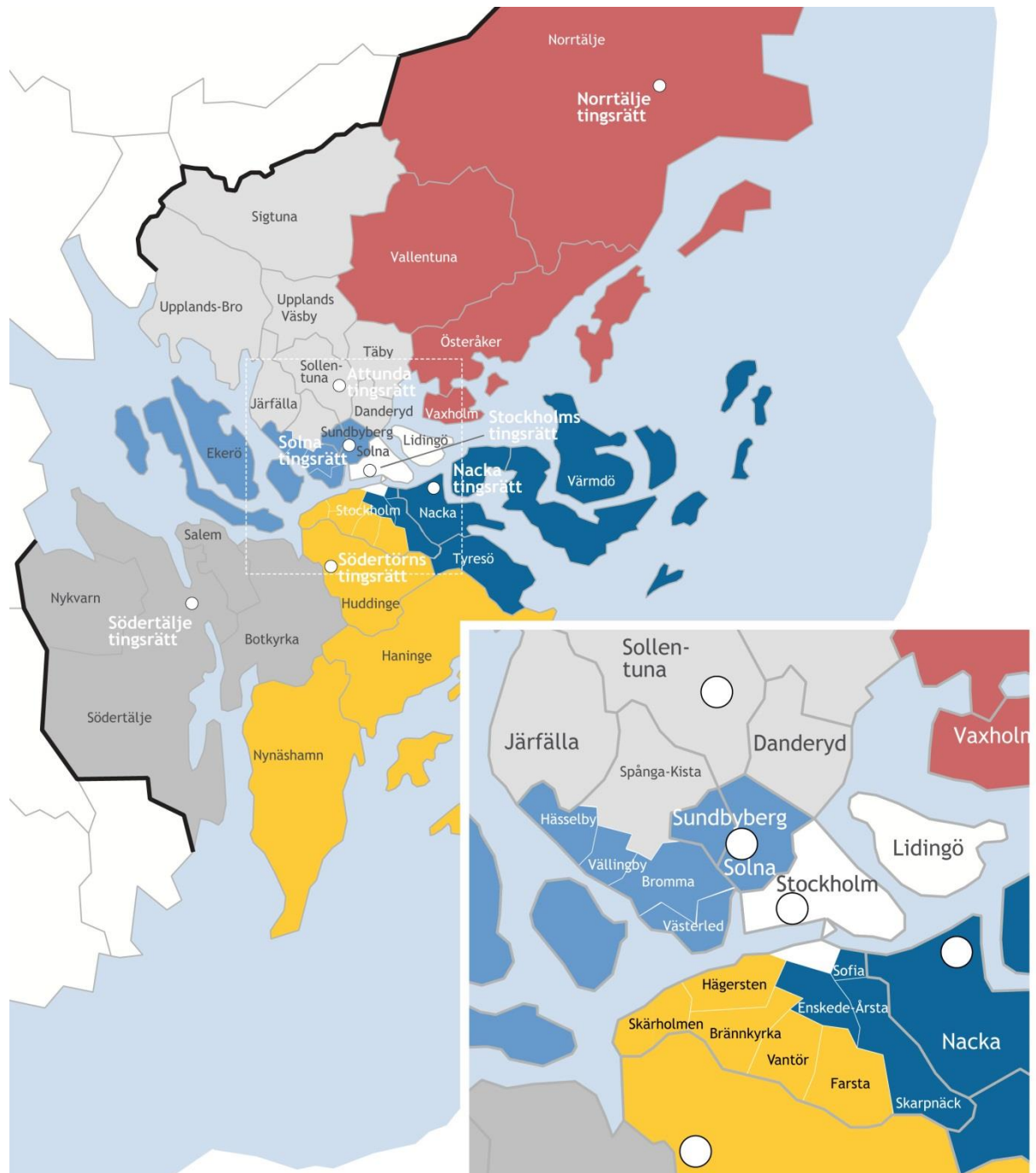
I målundersökningen framkom att Botkyrka kommun genererar cirka 16 procent av målen vid Södertörns tingsrätt, vilket motsvarar ungefär 2 300 inkommande mål under 2013. De föreslagna förändringarna av domkretsen skulle ge följande resultat för Södertörns tingsrätt vid en beräkning av målutvecklingen fram till 2025.

Tabell Prognos målutveckling, befolkning och årsarbetskrafter

År	Inkomna mål	Årsarbetskrafter	Befolkning
2013	10 400	143	463 000
2016	11 400	156	496 000
2019	12 400	168	526 000
2022	13 600	183	549 000
2025	14 800	198	569 000

Det är nödvändigt att flytta bort mål från Södertörns tingsrätt eftersom domstolen inte har möjlighet att expandera ytterligare i befintliga lokaler och det är inte ekonomiskt försvarbart att lämna det relativt nya tingshuset med sin belägenhet invid åklagare, polis och häkte. Domkretsförändringen kan med fördel genomföras etappvis allt eftersom de nya tingshusen i Nacka och Södertälje står klara. Södertörns tingsrätt kommer under en övergångsperiod att bli en mindre domstol än idag och de befintliga lokalerna kommer att vara för stora. På längre sikt finns det därför möjligheter för domstolen att växa in i befintliga lokaler och på så sätt bli hållbar.

Karta över föreslagna domkretsar

6.5 Finns det behov av en ny tingsrätt?

Det har ett antal gånger tidigare framhållits att behoven av en omfördelning av arbetsuppgifter mellan tingsrätterna har sin grund i att Solna och Södertörns tingsrätter på sikt måste avlastas för att rymmas inom sina lokaler. En ny tingsrätt skulle alltså bildas av områden som finns i de västra och södra delarna av länet. Det är emellertid en mycket svårloöst uppgift att forma en sammahållen domkrets i de delarna i länet med hänsyn till de geografiska förhållandena. Än svårare är det att peka ut en plats som är lämplig för ett nytt tingshus i förhål-

lande till en tänkt domkrets. Jag ser därför att en ny tingsrätt i de delar det finns behov av avlastning inte gynnar domkretsindelningen i stort. Mycket talar för att en sådan lösning dessutom skulle hindra Södertälje tingsrätt från att växa.

Att överväga någon ny tingsrätt i andra delar av länet finns det inte behov av.

Med nuvarande lokalbestånd och med nya - till ytan flexibla tingshus - i Nacka och Södertälje och tillbyggnad i Sollentuna samt större ytor i Norrtälje, kommer lokalförsörjningen även på längre sikt att klara sig utan en ny tingsrätt. Det kommer även fortsättningsvis att vara möjligt att flytta över ytterligare mål från både Stockholms och Södertörns tingsrätter till Nacka tingsrätt. Som tidigare sagts bör frågan om en delning av Stockholms tingsrätt övervägas på sikt.

6.6 Samlokalisering av Hyres- och arrendenämnden

Frågan om verksamheten vid Hyres- och arrendenämnderna ska föras över till allmän domstol genom inrättande av särskilda domstolar bereds fortfarande inom Regeringskansliet. Hyres- och arrendenämnden i Stockholm har sina lokaler i Lindhagenområdet på Kungsholmen. Hyreskontraktet går ut i år, men det finns möjlighet att förlänga det i ytterligare tre år. Vid Hyres- och arrendenämnden arbetar idag ungefär 30 anställda. En samlokalisering med en av tingsrätterna skulle innebära att viss administration och service kunde skötas gemensamt vilket skulle minska sårbarheten och kostnader för både lokaler och personal. Det skulle innebära att förhandlingssalar kunde utnyttjas bättre och att säkerheten kunde tillgodoses. Jag föreslår därför att Hyres- och arrendenämnden samlokaliseras med Nacka tingsrätt i det nya tingshuset som ska byggas.

6.7 Lokaler

6.7.1 Nuvarande och framtida lokalbehov

Domstol	Antal kvm lokalyta 2013	Framtida behov	Domstol	Antal kvm lokalyta 2013	Framtida behov
Attunda TR alt 1	7 500	16 200	Solna TR	7 700	8 800
Attunda TR alt 2	7 500	14 700	Stockholms TR	24 000 ²	22 500 ³
Nacka TR	5 600	11 600	Södertälje TR	2 700	6 000
Norrtälje TR alt 1	900	1 500	Södertörns TR	12 000	13 400
Norrtälje TR alt 2	900	2 900			

6.7.2 Nya domstolsbyggnader

Med mina förslag är det nödvändigt att bygga nya tingshus i Södertälje och Nacka. Förslaget ligger helt i linje med Domstolsverkets planering.

6.7.3 Tillbyggnad

Med mitt förslag kommer Attunda tingsrätt att byggas till. Förslaget ligger helt i linje med Domstolsverkets planering.

² Rådhuset är pga av sin arkitektur och planlösning inte jämförbar med moderna mer yteffektiva lokaler. I dagsläget är det drygt 270 personer som har sina arbetsplatser i lokalerna och då är Rådhuset så gott som fullsatt.

³ Detta behov är framräknat utifrån vilka lokalytor som krävs i moderna, yteffektiva lokaler.

6.7.4 Nya lokaler i befintligt bestånd

Med mitt förslag kommer Norrtälje tingsrätt att behöva flytta in i nya lokaler i befintligt bestånd. Stockholms tingsrätt har i närtid behov av att i befintligt bestånd i närheten av Rådhuset hitta ytterligare lokaler.

7 Vissa konsekvenser

7.1 Kommunikationer

I samband med den stora omorganisation 2007 fastslogs att Stockholms län kommunikationsmässigt är att betrakta som en enhet på grund av den mycket väl utbyggda kollektivtrafiken. Mina förslag innebär inte så väsentliga förändringar att möjligheterna att på ett bra sätt ta sig till ”sin” domstol försämras. I den föreslagna organisationen kommer såväl länets invånare som de professionella aktörerna att ha goda kommunikationer när de ska ta sig till domstolarna. Några får en något längre resväg, andra kortare. Den framtida utbyggnaden av tvärbanan till Kista och Sollentuna gynnar möjligheterna att ta sig till Attunda tingsrätt. Utbyggnaden av tunnelbanan med en ny gren till Nacka kommer att gynna etableringen av en nybyggd domstol i Nacka. Även en beslutad förlängning av tvärbanan i riktning mot Nacka talar i samma riktning.

7.2 Personal

Utredningen – i det perspektiv det handlar om – beskriver inte konsekvenserna för personalen av den föreslagna organisationen. Jag vill emellertid framhålla att rekryteringen till Södertälje och Norrtälje tingsrätter kan komma att underlättas när domstolarna blir större och får modernare lokaler, vilket kan komma att leda till mer attraktiva arbetsplatser.

7.3 Tidsplan

Efter samråd med Domstolsverket har jag kommit fram till att en realistisk tidsplan när det gäller färdigställande av lokaler ser ut enligt följande.

Domstol	Lokaler färdigställda
Attunda tingsrätt	2018-10-01
Nacka tingsrätt	2018-04-01
Norrtälje tingsrätt	2017-01-01
Solna tingsrätt	-
Stockholms tingsrätt	Externa lokaler förutsätts
Södertälje tingsrätt	2017-06-01
Södertörn tingsrätt	-

Detta förutsätter att beslut om ny domkretsindelning fattas så snart som möjligt och en genomförandeprocess utan överklaganden. I Stockholmsregionen är ledtiderna långa för att anskaffa eller bygga lokaler och det krävs mycket god tid för att genomföra ett planerat projekt. Det är lämpligt att förändringarna i domkretsarna genomförs allt eftersom nya lokaler kan tas i bruk. Detsamma gäller för Hyres- och arrendenämnden.

8 Förvaltningsrätten i Stockholm

8.1 Nuvarande situation

Förvaltningsrättens domkrets är Gotlands län samt kommunerna Botkyrka, Danderyd, Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Sollentuna, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Södertälje, Tyresö, Täby, Upplands-Bro, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förvaltningsrätten är också migrationsdomstol och har i denna egenskap följande domsområde: Stockholms län, Uppsala län, Södermanlands län, Gotlands län, Västmanlands län, Dalarnas län och Gävleborgs län.

Befolkningen i förvaltningsrättens domkrets uppgick den 31 december 2013 till ungefär 2,1 miljoner invånare. Under 2013 kom det in ungefär 41 000 mål till domstolen (inkl. migrationsmål).

Förvaltningsrättens lokaler ligger i Frihamnen på Gärdet i Stockholm. Lokalerna är ombyggda för domstolens räkning och invigdes 2007. Domstolsverket har ett kontrakt på lokalerna som löper ut i november 2021. För närvarande är ungefär 485 personer anställda på förvaltningsrätten. Det finns möjlighet att i de befintliga lokalerna inrymma fler medarbetare. Det finns en viss överkapacitet av förhandlingssalar.

Förvaltningsrätten är uppdelad på tre dömande och en administrativ avdelning. De dömande avdelningarna är migrationsavdelningen, skatteavdelningen och den allmänna avdelningen. Migrationsavdelningen hanterar endast de renodlade migrationsmålen. Skatteavdelningen hanterar samtliga skattemål och vissa andra måltyper som t.ex. CSN-mål, A-kassemål, folkbokföringsmål och mål om alkoholtillstånd. Den allmänna avdelningen hanterar alla övriga måltyper som förekommer på förvaltningsrätten. För närvarande arbetar ungefär 160 anställda på migrationsavdelningen, ungefär 85 anställda på skatteavdelningen och ungefär 185 anställda på allmänna avdelningen. På den administrativa avdelningen arbetar ungefär 45 anställda.

8.2 Befolknings- och målutveckling

8.2.1 Befolkningsprognos

Befolkningen i domkretsen har ökat med 18 procent mellan åren 2000–2013. Den befolkningsprognos som SCB har gjort beträffande Stockholms län och som sträcker sig fram till 2025 visar att antalet invånare i länet fram till 2025 kommer att öka med drygt 430 000 personer, vilket motsvarar en ökning med 20 procent jämfört med befolkningen 2013. För att få korrekt underlag för domkretsen för Förvaltningsrätten i Stockholm får kommunerna Norrtälje, Sigtuna och Upplands-Väsby exkluderas och Gotland inkluderas. Befolkningen bedöms då öka från knappt 2,1 miljoner år 2013 till knappt 2,5 miljoner år 2025, en ökning med drygt 410 000 invånare, vilket även här motsvarar 20 procent.

8.2.2 Målutveckling

I en promemoria från februari 2014 har Domstolsverket utförligt analyserat såväl den historiska som den tänkbara målutvecklingen vid Förvaltningsrätten i Stockholm. Promemorian återfinns som en bilaga till rapporten. Här återges endast en mycket kortfattad sammanfattning.

Historisk målutveckling

Sett över tid har målutvecklingen varit stigande under perioden 2000-2013, även om det finns variationer mellan målkategorierna under perioden. Antal inkomna mål har ökat med 15 procent vid förvaltningsrätterna (exkl. Stockholm) mellan åren 2000-2013, medan motsvarande siffra i Stockholm är 43 procent. År 2013 kan eventuellt ses som ett extremt år vid Förvaltningsrätten i Stockholm då många enskilda måltyper ökade kraftigt. År 2010 uppvisas det näst högsta målinflödet, en ökning med 33 procent jämfört med år 2000. Den genomsnittliga årliga målökningen 2000-2013 är 3,1 procent. Med hänsyn till att år 2013 kan ses som något avvikande får en jämförelse göras med perioden 2000-2012, vilket ger en genomsnittlig årlig målökning på 2,3 procent. En justering av den årliga genomsnittliga målökningstakten bör därför ske till ett medelvärde av de två framräknade siffrorna. En sådan beräkning ger en historisk årlig målökning på 2,7 procent under perioden 2000-2013.

Framtida förändringar som kan påverka måltillströmningen

- *Specialisering för skattemål och fortsatt utveckling av förvaltningsprocessen (Dir 2013:49)*

Regeringen har tillsatt en utredning för att utreda en rad frågor kopplade till skattemål och förvaltningsprocessen. Utredningen ska lämna sitt förslag i december 2014. Utredaren har getts i uppdrag att överväga ett antal organisatoriska och processuella frågor, bland annat frågan om en ökad specialisering av skattemålshanteringen i domstol. Utredaren ska även i övrigt överväga åtgärder för att modernisera och effektivisera förvaltningsprocessen, bland annat genom flexibla sammansättningsregler i domstolarna och ökade möjligheter att överlämna mål mellan domstolar i syfte att utjämna arbetsbördan. I uppdraget ingår också att överväga om sekretessmålen bör överklagas till förvaltningsrätten som första domstolsinstans. Utredaren ska undersöka i hur många domstolar specialisering av skattemålshanteringen förekommer och hur arbetet är organiserat. Vidare ska utredaren analysera om specialiseringen har fått någon effekt i fråga om kvaliteten på avgörandena, handläggningstiderna och rekryteringen av domare. Utredaren ska också analysera om ytterligare specialisering behövs för att stärka rätts-säkerheten och om det bör åstadkommas genom koncentration i fråga om vissa eller alla typer av skattemål till vissa förvaltningsrätter och kammarrätter, i form av särskilda domstolar, eller genom specialisering inom domstolen. En annan fråga att ta ställning till är om alla eller vissa skattemål ska hanteras särskilt och om särskild kompetens bör eftersträvas inom vissa ämnesområden, t.ex. företagsbeskattning, koncernbeskattning och mervärdesskatt.

Det som skulle kunna påverka måltillströmningen till Förvaltningsrätten i Stockholm är bl.a. om möjligheterna ökar att överlämna mål mellan domstolarna, vissa eller alla typer av skattemål koncentreras till vissa förvaltningsrätter och sekretessmålen överklagas till förvaltningsrätt istället för till kammarrätt.

Utredningen är nyligen tillsatt och det är osäkert vilka förslag utredningen kan tänkas presentera. Det är därför svårt att beräkna hur många ytterligare mål en eventuell förändring skulle kunna medföra för Förvaltningsrätten i Stockholm.

- **Koncentration av LOU-mål**

I betänkandet Goda affärer - en strategi för hållbar offentlig upphandling (SOU 2013:12), föreslås en rad åtgärder, bl.a. en koncentration av upphandlingsmålen till tre förvaltningsrätter och en kammarrätt. Vilka förvaltningsrätter som skulle komma i fråga behandlas inte. Av remissvaren att döma finns vissa instanser som förespråkar en centralisering medan andra motsätter sig detta. Ytterligare en faktor som kan påverka ett beslut om en förändring är frågan om eventuella förändringar när det gäller skatte- och sekretessmålen. Detta gör det svårt att i dagsläget dra några slutsatser.

Framtida målutveckling

I den promemoria som återfinns som bilaga till rapporten redogörs för några tänkbara framtida scenarier när det gäller målutvecklingen vid Förvaltningsrätten i Stockholm. För en fördjupning hänvisas till promemorian. Här ska endast konstateras att den historiska målutvecklingen, den ökande befolkningen och även de förslag som kan presenteras av pågående utredningar entydigt talar för att antalet mål kommer att fortsätta öka.

8.3 Är domstolen alltför stor?

Förvaltningsrätten i Stockholm är både sett till antalet mål och till antalet anställda mycket större än någon annan underrätt både på förvaltningsidan och på den allmänna sidan. Vid samtliga de tillfällen då större omorganisationer av domstolarna har genomförts under senare år har det uttalats såväl att det är problematiskt med alltför små domstolar som alltför stora domstolar. Problemet med för små domstolar är att de riskerar att bli alltför sårbara. Problemet med för stora domstolar är att de tappar i effektivitet och att de blir svåra att organisera och styra. Var sedan gränsen går när en stor domstol blir alltför stor kan diskuteras och är antagligen inte helt enkel att slå fast. Förvaltningsrätten i Stockholm har, sedan migrationsdomstolen tillkom, etablerat sig som en domstol med närmare 500 anställda. Som framgår tidigare kommer med största sannolikhet måltillströmningen under de närmaste åren att öka och detta kommer sannolikt att medföra att domstolen blir ännu större. Om Förvaltningsrätten i Stockholm inte redan har nått den gräns där den är alltför stor så kommer den med säkerhet att inom kort göra det.

8.4 Överväganden och förslag

Mycket talar för att en delning av Förvaltningsrätten i Stockholm på lång sikt är nödvändig. Det har i flera sammanhang konstaterats att alltför stora domstolar tappar i effektivitet. Det är därför inte önskvärt att behålla alltför stora domstolar eller att låta befintliga domstolar bli alltför stora (jfr Stockholms tingsrätt).

Med den nuvarande planeringen av de befintliga lokalerna är det emellertid möjligt att rymma upp mot 540 anställda. Lokalmässigt klarar således domstolen en fortsatt målökning och ytterligare medarbetare.

Jag föreslår inte nu någon uppdelning av förvaltningsrätten utan hänvisar till att frågan bör utredas närmare efter det att de utredningar som nyss nämnts har

lämnat sina resultat. Jag vill dock peka på att det krävs lång framförhållning om nya lokaler så småningom ska tas i anspråk.

9 Andra synpunkter

9.1 Öppen och flexibel forumregel

Under de senaste åren har de mycket omfattande och resurskrävande brottmålen ökat markant. Denna utveckling kommer med största sannolikhet att fortsätta. För de mindre domstolarna innebär det att stora resurser tas i anspråk för ett litet antal mål. De senaste åren har detta varit tydligt i bl.a. Södertälje tingsrätt. För att minska sårbarheten och kunna avlasta de mindre domstolar bör det vara möjligt att handlägga stora och resurskrävande brottmål vid ett annat forum. En mer öppen och flexibel forumregel för länet skulle kunna säkerställa att de stora och tidskrävande målen handläggs av en domstol som kan hantera målen med egen personal och i egna lokaler.

9.2 Regionala samarbetet

I länet finns ett regionalt samarbete mellan Attunda, Nacka, Solna, Stockholm och Södertörns tingsrätter. Dessa domstolar har bl.a. gemensam budget. Södertälje och Norrtälje tingsrätter kommer i förslaget att bli större tingsrätter och bör i framtiden ingå i regionen och dra nytta av de fördelar som samarbetet ger möjlighet till.

9.3 Särskild familjedomstol

Under utredningsarbetet har frågan uppkommit om att inrätta en gemensam särskild domstol i länet för de tvistiga familjemålen, organisatoriskt som en avdelning under någon av de större tingsrätterna. Det finns fördelar med ett sådant förslag, inte minst när det gäller specialisering som kan leda till effektivisering och högre kvalitet. Omloppstiderna skulle kunna kortas. Kontakterna med familjerätterna skulle kunna utvecklas och bli smidigare. Nackdelarna med en sådan ordning är t.ex. att arbetsuppgifterna kan bli enahanda och att attraktiviteten därmed kan minska. Problem finns även med tjänstgöringsskyldighet och cirkulation av medarbetare. Jag anser inte att fördelarna överväger nackdelarna och förespråkar därför inte en familjedomstol.

9.4 Goda möjligheter för framtiden

Med de föreslagna nya domkretsarna, de nya flexibla tingshusen som kommer att byggas och med möjligheterna att även framöver ändra de största domstolarnas domkretsar vid behov kommer tingsrätterna att ha goda möjligheter att expandera i takt med den förväntade målutvecklingen. Organisationen är genom att det ges möjlighet till expansion även på längre sikt hållbar.

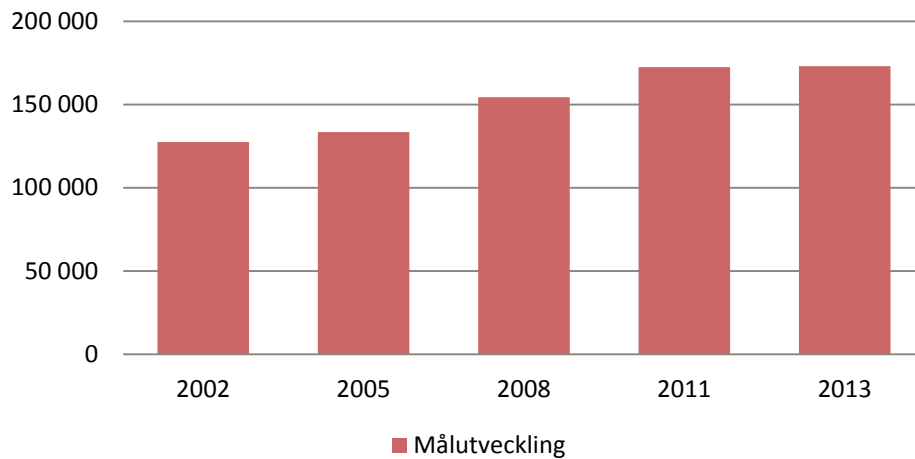
De nya domkretsarna utjämnar i viss utsträckning skillnaderna i storlek på domstolarna och detta bör på sikt ge möjlighet att skapa effektiva domstolar som är attraktiva arbetsplatser och som gynnar rekrytering av domare och annan personal.

Bilaga 1 Diagram till avsnitt 1

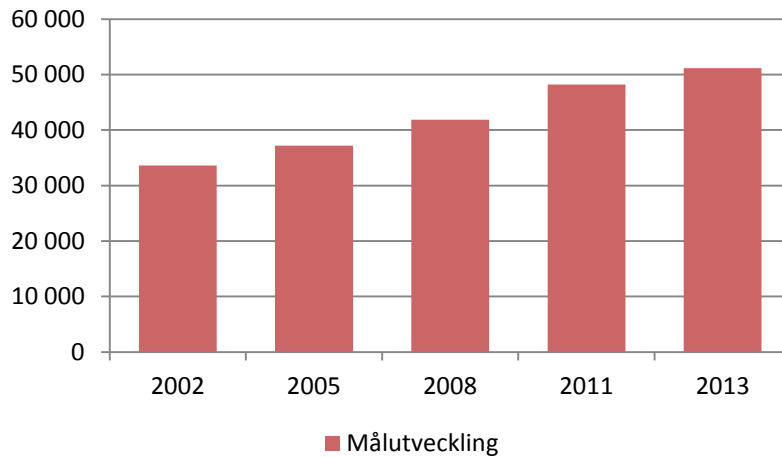
Avsnitt 1.3 Målutvecklingen 2002-2013

Diagrammen visar målutvecklingen för riket respektive Stockholms län under åren 2002-2013.

Riket

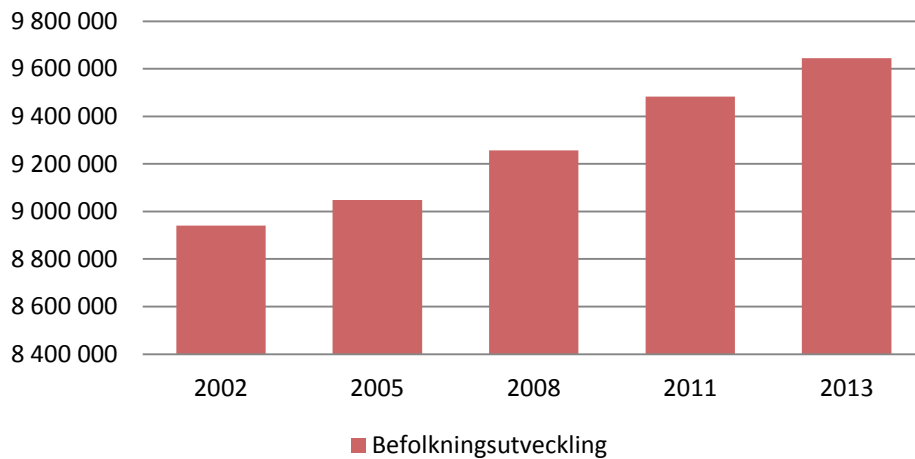
Stockholms län

Avsnitt 1.4 Befolkningsutvecklingen 2002-2013

Diagrammen visar befolkningsutvecklingen för riket respektive Stockholms län under åren 2002-2013.

Riket

Stockholms län

